

УДК 378.147:37.016:003-028.31-047.22(045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-2-24>

Оксана МАКСИМЕЦЬ,
orcid.org/0000-0002-4833-5593
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»
(Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна) *on_maksimec@ukr.net*

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ АНОРМАТИВИ В АКАДЕМІЧНОМУ ТЕКСТІ

Питання щодо створення якісних академічних текстів є досить актуальними на сучасному етапі розвитку вищої школи. Адже поряд із практичними навичками здійснювати наукове дослідження, бути готовим до науково-дослідної роботи, мати стійке прагнення до творчого наукового пошуку та комплекс індивідуально-психологічних особливостей, які б змогли забезпечити високу ефективність дослідницької діяльності, здобувачам вищої освіти потрібно ще й мати металінгвістичні здібності.

Написання академічних текстів для студентів немовних спеціальностей зазвичай ставить певні труднощі. Саме тому перед викладачами-мовниками сьогодні стоїть завдання щодо інноваційного системного навчання академічного писемного мовлення здобувачів вищої освіти з метою забезпечення їх необхідними знаннями щодо створення якісних наукових текстів різних жанрів.

Академічне письмо як складник академічної грамотності є непростим та вимагає цілу низку умінь. Формування готовності до написання академічного тексту відбувається не зовсім швидко, потребує від автора розуміння основних комунікативних частин тексту, знань норм літературної мови, уміння вдало підібрати лексико-семантичні мовні засоби та синтаксичні конструкції.

Академічний текст – це авторський твір наукового, науково-технічного та навчального характеру. Саме цей текст, що репрезентує результати наукових досліджень, характеризується низкою граматичних, лексичних, структурно-семантичних та логіко-композиційних особливостей. Належність саме до сфери наукових комунікацій накладає на ключові категорії цього тексту певні обмеження щодо мовно-стилістичних та граматичних засобів, використання спеціальних логіко-композиційних схем організації текстового матеріалу.

Досить часто здобувачі вищої освіти у наукових роботах припускаються не лише орфографічних, пунктуаційних, а й стилістичних, морфологічних, синтаксичних та лексичних помилок.

Мета статті полягає в тому, щоб обґрунтувати сутність поняття «академічної грамотності», «академічного письма», визначити системні мовні аномативи, які трапляються в наукових роботах та проаналізувати основні лексико-стилістичні помилки академічного тексту.

Ключові слова: академічне письмо, академічна грамотність, металінгвістичні здібності, мовні аномативи, лексико-стилістичні помилки.

Oksana MAKSYMETS,
orcid.org/0000-0002-4833-5593
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Ukrainian Language Department
Podillia State University
(Kamians-Podilskiy, Khmelnytskyi region, Ukraine) *on_maksimec@ukr.net*

LEXICO-STYLISTIC ABNORMALITIES IN THE ACADEMIC TEXT

The problem of creating high-quality scientific texts is quite relevant at the current stage of higher education development. After all, along with the practical skills to carry out scientific research, to be ready for research work, to have a persistent desire for creative scientific research and a complex of individual and psychological features that could ensure high efficiency of research activity, higher education seekers also need to have metalinguistic abilities.

Writing academic texts for students of non-language majors usually presents certain difficulties. That is why speech teachers today face the task of innovative systematic teaching of academic writing for students of higher education in order to provide them with the necessary knowledge to create high-quality scientific texts of various genres.

Academic writing as a component of academic literacy is not easy and requires a whole range of skills. The formation of readiness to write an academic text does not happen very quickly, it requires from the author an understanding of the main communicative parts of the text, knowledge of the norms of the literary language, the ability to successfully choose lexical-semantic language tools and syntactic constructions.

An academic text is an author's work of a scientific, scientific-technical and educational nature. This text, which represents the results of scientific research, is characterized by a number of grammatical, lexical, structural-semantic

and logical-compositional features. Belonging specifically to the field of scientific communication imposes on the key categories of this text certain restrictions regarding linguistic and stylistic and grammatical means, the use of special logical and compositional schemes for the organization of text material.

Quite often, students of higher education make not only spelling, punctuation, but also stylistic, morphological, syntactic and lexical errors in their scientific works.

The purpose of the article is to substantiate the essence of the concept of "academic literacy", "academic writing", to identify systematic language errors that occur in scientific works and to analyze the main lexical and stylistic errors of academic text.

Key words: *academic writing, academic literacy, metalinguistic abilities, language abnormalities, lexico-stylistic errors.*

Постановка проблеми. Проблема створення якісних наукових текстів є досить актуальною на сучасному етапі розвитку вищої школи. Адже поряд із практичними навичками здійснювати наукове дослідження, бути готовим до науково-дослідної роботи, пошукової діяльності, мати стійке прагнення до творчого наукового пошуку та комплекс індивідуально-психологічних особливостей, які б змогли забезпечити високу ефективність дослідницької діяльності, здобувачам вищої освіти потрібно ще й мати металінгвістичні здібності.

Написання академічних текстів (навчальних, наукових, науково-публіцистичних, публіцистичних) для студентів немовних спеціальностей зазвичай ставить певні труднощі. Саме тому перед викладачами-мовниками сьогодні стоїть завдання щодо інноваційного системного навчання академічного писемного мовлення здобувачів вищої освіти з метою забезпечення їх необхідними знаннями та інструментами щодо створення якісних наукових текстів різних жанрів.

Аналіз досліджень. Проблема навчання писемного мовлення знаходиться в центрі уваги вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких Н. Духанона, С. Кожушко, Г. Кривчикова, О. Тарнопольський, О. Устименко, Т. Яхонтова, Н. Brown, E. Samara, V. Steele та інші. Питання щодо підвищення якості інтелектуальних текстових продуктів та рівня підготовки дослідників сприяло появі навчальних посібників і підручників: «Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація» (Ю. Сурмін), «Академічне письмо: процес, продукт і практика» (І. Короткіна), «Методика та організація наукових досліджень» (Важинський С.Е., Щербак Т.І.), «Академічне письмо: статті IMRAD» (Н. Попова, Н. Коптяєва), «Академічне письмо» (С. Ревуцька, В. Зінченко). Особливості навчання студентів анотуванню та реферуванню текстів знайшли відображення у працях О. Єгорова, О. Горошко, Г. Гребінник, Г. Дідович, Г. Комової, В. Лутовинової, О. Радзівської, Є. Шкурко.

Мета статті полягає в тому, щоб обґрунтувати сутність поняття «академічної грамотності», «академічного письма», визначити системні мовні

анормативи, які трапляються в наукових роботах та проаналізувати основні лексико-стилістичні помилки академічного тексту.

Виклад основного матеріалу. Одним із основних умінь при створенні академічного тексту є оволодіння академічною грамотністю, що становить непростий і комплексний процес продукування певних навичок у здобувачів вищої освіти. Сьогодні науковці не мають чіткого і однозначного тлумачення цього поняття, зокрема дискусійними є питання сутності самого терміна «академічний». Щодо дефініції цього слова, то «Словник української мови» подає одне із значень зазначеного терміна як таке, що «стосується до академії; здійснюваний нею». Звісно що тут йдеться про академію як наукову установу, заклад вищої освіти. Щодо етимології поняття «грамотність», то його розглядають як певний ступінь знання законів і правил рідної мови та вміння користуватися ними для висловлювання своїх думок усно й письмово; один із найважливіших показників культурного рівня населення; ступінь обізнаності з певної галузі знання (Гончаренко, 1997: 74).

Стосовно появи цього терміна у науковому середовищі, то потрібно зазначити, що у 1965 році Pierre Bourdieu видав наукову працю французькою, яку тільки через 30 років було перекладено англійською мовою, "Academic Discourse: Linguistic misunderstanding and professorial power" (Bourdieu, 1994). У цій роботі вперше було розглянуто основи академічної грамотності. На думку науковців, саме дослідження П. Бурдьє дало поштовх щодо розуміння сутності та структури академічної грамотності. Системно-структурний розгляд наукових праць вказує на те, що у зарубіжних країнах паралельно з поняттям «академічної грамотності» вживають «грамотність в університеті» (literacy in the university) (Ballard, Clanchy, 1998), «практики академічної грамотності» (academic literacy practices) (Baynham, 1995); «академічну грамотність», яку вживають як синонім академічного дискурсу. Б. Грін у організації академічної грамотності виокремлює 3 основних частини: операційний, який визначає розвиток мовленнєвої

системи, стратегії написання та інтерпретації текстів; культурний – це знання предмета, розуміння обговорюваних питань в їх контексті; критичний – розвиток здатності критично оцінювати, інтерпретувати спосіб розуміння інформації (Green, 1999).

На думку вітчизняної дослідниці О. Семеног, «академічна грамотність передбачає оволодіння знаннями про жанрову природу висловлювання, формування й удосконалення вмінь сприймати й будувати висловлювання певної жанрової форми, дотримання етичних правил академічного спілкування в науково-освітньому співтоваристві» (Семеног, 2020: 91–92).

Разом з тим, потрібно зазначити, що на думку зарубіжних науковців, основним компонентом академічної грамотності є академічне письмо (Національний освітньо-науковий глосарій, 2018: 59). Також на це звертає нашу увагу Т. Лавриненко: «Академічна грамотність (academic literacy), яка включає в себе академічне читання, академічну мову, академічне письмо, є необхідним складником професійної компетенції» (Лавриненко, 2017: 63). Якщо говорити про академічне середовище, то сьогодні поширення наукового інформації здебільшого здійснюється саме через науковий текст, тобто писемна наукова комунікація має перевагу над усною. Саме тому у здобувачів вищої освіти потрібно сформувати навички академічного письма, що стане запорукою успішної професійної діяльності у майбутньому.

Академічне письмо як складник академічної грамотності є непростим та вимагає цілу низку умінь. Формування готовності до написання академічного тексту відбувається не зовсім швидко, потребує від автора розуміння основних комунікативних частин тексту, від яких залежить ефективність його впливу на реципієнта, а також знань норм літературної мови, уміння вдало підібрати лексико-семантичні мовні засоби та синтаксичні конструкції.

Академічний текст – це авторський твір наукового, науково-технічного та навчального характеру. Саме цей текст, що репрезентує результати наукових досліджень, характеризується певним набором принципових лексико-семантичних табу, має характерну граматику та особливі композиційні, жанрові ознаки. Основними прийомами мислення щодо створення наукового тексту є аналогія та гіпотеза. Типологія тексту, його жанрові та стилістичні різновиди підпорядковані комунікативно-змістовим принципам тексту: суб'єкту наукового мовлення, об'єкту опису та адресату наукової комунікації.

Академічний текст характеризується низкою граматичних, лексичних, структурно-семантичних та логіко-композиційних особливостей. Належність саме до сфери наукових комунікацій накладає на ключові категорії цього тексту певні обмеження щодо мовно-стилістичних та граматичних засобів, використання спеціальних логіко-композиційних схем організації текстового матеріалу.

Досить часто здобувачі вищої освіти у наукових роботах припускаються не лише орфографічних, пунктуаційних, а й лексичних, стилістичних, морфологічних, синтаксичних помилок. Проаналізуємо найтипівіші лексичні аномативи.

Серед лексичних помилок, які трапляються в академічних текстах, панують плеоназми, що стали непомітними через свою звичність і повсякденне використання, насамперед, засобами масової інформації. В академічних текстах маємо точно та стисло викласти основну думку без будь-якого підсилення та забарвлення. У зазначених текстах не має бути плеоназму, але й досі можна прочитати *дисертаційне дослідження*, хоч дисертація вже позначає «розвідка, роздуми, дослідження» (лат. *dissertatio* – *твір, обговорення, розсуд, доповідь*). Наведемо приклади окреслених лексем: *передовий авангард* (авангард), *головний пріоритет* (пріоритет), *статистичні підрахунки* (статистика або підрахунки), *переважна більшість* (більшість, абсолютна більшість), *захисний імунітет* (імунітет), *чинний на сьогодні* (чинний), *свій авторський* (свій або авторський), *останнім часом у сучасній науці* (останнім часом у науці або у сучасній науці), *наукова монографія* (монографія), *взаємна співпраця* (співпраця), *головна суть* (суть), *складові частини* (частини), *числові розрахунки* (розрахунки) та ін.

У всюдисущому штампі *становлення й розвиток* обидва слова – абсолютні синоніми, тому одне з них зайве; якщо треба сказати про виникнення й дальше існування якогось явища, краще висловитися точніше – поява (зародження, утворення, формування) й розвиток (Селігей, 2013: 34).

Насправді плеонастичні вислови, як відомий потужний засіб експресивності та емоційного забарвлення в художніх творах, є надлишковим семантико-синтаксичним елементом для академічних текстів. Плеоназми виникають здебільшого тоді, коли автор або не вдумується в лексичні значення (*ілюстративний приклад, міжсуб'єктна комунікація*), або вживає слова автоматично, як штампи (*потенційні можливості, функціональне призначення*), або прагне повихвалитися науковим терміном (*іманентна сутність*).

Досить часто здобувачі вищої освіти зловживають запозиченими термінами, оминаючи українськомовні відповідники (*прерогатива, апелювати, домінувати, корегувати, локальний, скіл, замість перевага, звертатися, переважати, виправляти, місцевий, навичка* тощо). Це ускладнює формулювання думки, сприйняття висловлювання.

Типовим мовним недоліком академічних текстів є й **тавтологія** – неусвідомлюваний, мимовільний або, навпаки, навмисний повтор у межах словосполучення, речення того самого чи однокореневих слів, що є порушенням чистоти мови. З-поміж особливо частотних – тавтологічні утворення, як-от наприклад: *відшкодувати шкоду* (відшкодувати збитки або компенсувати шкоду), *внести внесок* (зробити внесок), *забезпечити безпеку* (гарантувати безпеку, а краще убезпечити), *корисне використання* (корисне застосування або вигідне використання), *лікуючий лікар* (лікар-опікун, лікар-доглядач), *широко поширений* (значно поширений). Тавтологічним, на думку мовознавця Пилипа Селігея, слід визнати й усталений термін громадянське суспільство (калька з англ. *civil society*), його власне український відповідник – громада (Селігей, 2013: 31).

Особливу увагу при написанні академічних текстів варто звертати на вживання паронімів. Оскільки розмежування формально чи семантично подібних (але не взаємозамінних) терміноодиноць, тобто термінів-паронімів і термінів псевдосинонімів, для наукової мови є значно важливішим завданням, аніж для загальнолітературної (Вакуленко, 2011: 31). Характерними нормативами під час послуговування паронімами є сплутування значень слів *завдання – задача*. *Завдання* – те, що визначено або заплановано для виконання. *Задача* – питання, переважно математичного характеру, яке розв'язується за допомогою обчислень за визначеною умовою. Не потрібно плутати й слова *запитання* і *питання*. *Запитання* – це словесне звернення до когось, яке потребує відповіді, вимога, прохання з приводу чогось; запит. Слово *питання* здебільшого вживають, коли йдеться про якусь проблему, справу, що потребує розв'язання, вивчення, дослідження. Наприклад: *ставити запитання, відповідати на запитання, риторичне запитання, але порушувати питання, досліджувати питання* тощо. І в цьому контексті потрібно ще зазначити, що варто б було замінити скальковану конструкцію «*задати питання*» на стилістично правильний варіант: *поставити запитання* або *запитати*. З-поміж економічних термінів потрібно звернути увагу на широко вживані синонімічні пароніми *торговий – торговель-*

ний, пор.: торговий знак, торгова марка, торговий порт, торговельний ряд, торговельне об'єднання, торговельна мережа. Характерними лексичними помилками під час послуговування паронімами є сплутування значень слів *напря́м – напрямко́к*. Насправді словники фіксують ці іменники як семантично тотожні, проте останнім часом помітною стала тенденція стилістично все ж таки розрізняти зазначені лексеми. А саме, коли йдеться про шлях розвитку, діяльності, ідейну, наукову спрямованість, суспільний, літературний рух, течію, уживають слово *напря́м*. Стосовно лінії фізичного руху на невеликих відстанях частіше використовують слово *напрямок*. Отже, в такому контексті як «*Найбільш перспективні напрямки досліджень 2022 року – це аграрні науки, ботаніка та тваринництво*» варто *послугуватися такою лексемою як «напря́м», а не «напрямок»*. Окрім зазначених прикладів досить часто ототожнюють слова *чисельні та численні, приводити і призводити тощо*. Лише вдумлива рецепція авторського тексту, усвідомлене заглиблення в контекст слугують вибору потрібної, влучної лексеми, що відповідає літературній нормі та дозволяє уникнути застосування таких аномативних слів-паронімів.

Перешкодою змістовному, чіткому викладу думок академічного тексту, їх розумінню та засвоєнню реципієнтом слугує і таке лінгвокультурне явище, як міжмовні омоніми – слова чи фрази з різних мов, які однаково звучать та пишуться, але мають різне значення. Такі лексеми різняться особливостями сполучуваності й семантичним обсягом. Прикладом можуть бути такі міжмовні омоніми як укр. *область* і рос. *область*, що мають спільне значення «частина країни, край, регіон», проте, на відміну від російської, для української лексеми, яка може бути вживана лише зі значенням «а) частина якої-небудь території (країни, держави, материка); б) адміністративно-територіальна одиниця; в) у математиці – скінченна частина простору або поверхні», не властиве значення «галузь, сфера, царина», тому в такому текстовому фрагменті як «наука як система знань утворює теорію відповідно до предметної області» вона аномативна. Семантиці наведеного контексту відповідає нормативна лексема *галузь*. Наведемо ще кілька прикладів міжмовної омонімії: *доказуємо* теорему (замість доводимо, а доказуємо небелицю до кінця); *являємося* найбільшими прихильниками теорії (замість є, а являємося хіба що у сні) та ін.

Виразною вадою академічних текстів є й неправильний переклад слів. Внаслідок мовних контактів у лексико-семантичній системі мови з'явилося чимало інтерферем та росіянізмів.

Інтерферама – лінгвоодинація, утворена шляхом буквального перекладу з урахуванням фонетико-вимовних норм мови, що зазнає впливу, є небезпечним денаціоналізуючим явищем, оскільки витісняє з ужитку питоми мовні лексеми та зумовлює лексичні аномалії, наприклад: *звідки витікає (звідки впливає), в кінці кінців (зрештою), вяснити (з'ясувати), тезиси (тези), учбовий (навчальний), примістити (застосувати), установка (настанова), приймати участь (брати участь), слідуюче запитання (наступне запитання), на сам кінець (таким чином), до таких понять відносяться (до таких понять належать), мова йде (їдеться), тим не менше (проте, однак), об'єм наукової статті (обсяг наукової статті), вірне рішення (правильне), усі без виключення (усі без винятку), відмінити закони (скасувати закони), діюче законодавство (чинне законодавство)* тощо.

З-поміж ненормативних одиниць, що трапляються в академічних текстах можна виокремити

і росіянізми – слова чи словосполучення, утворені за зразком російських лінгвальних форм, які зазнають адаптації до словотвірних особливостей мови-запозичувача. Наприклад: у *протилежному випадку* – (в іншому разі), *наносити збитків економіці країни господарству* – (завдавати); *наряду з тим* – (поряд, нарівні) та ін.

Висновки. Таким чином, категорійний апарат науковця – це візитівка наукового проекту. Від того, наскільки буде якісною презентація категорійного апарату наукової роботи залежить загальне враження про науковий доробок дослідника. Наукова стаття має мати всі властивості доведеного професійного наукового тексту, з-поміж визначальних рис якого – унормованість мовних засобів, ретельна перевірка лексичних значень використовуваних слів для досягнення максимальної однозначності, лаконічності висловлення, урахування функціонально-стилістичних особливостей лексем з огляду на національну своєрідність семантики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вакулєнко М. О. Особливості семантики паронімів і псевдо синонімів у науковому стилі української мови. *Вісник КНЛУ. Серія «Філологія»*. К. : Видавн. центр КНЛУ, 2011. Т. 14, № 2. С. 31–46.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / за ред. С. Головка. Київ : Либідь, 1997. 373 с.
3. Лавриненко Т.П. Академічна грамотність як засіб формування міжкультурної комунікації. *Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ* : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 21 березня 2017 року). Київ : КНЕУ, 2017. С. 60–65.
4. Національний освітньо-науковий глосарій. Київ : ТОВ «КОНВІПРИНТ», 2018. 524 с.
5. Селігей П.О. Типи багатослів'я в наукових текстах. *Українська мова*, 2013. № 4.
6. Семенов О.М. Курс «Академічна культура дослідника: європейський та національний досвід» у докторській підготовці. *Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін* : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, (м. Суми, 23–24 квітня 2020 року). Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020. С. 89–93.
7. Ballard B., Clanchy J. Literacy in the university: An Anthropological approach in Taylor G., Ballard, B., Beasley V., Bock H.K., Clanchy J., Nightingale P. (eds) *Literacy by degrees*, Milton Keynes : Society for research in higher education and open university press, 1998. P. 88–102.
8. Baynham M. Literacy practices. London : Longman, 1995. 230 p.
9. Bourdieu P., Passeron J., De Saint Martin. Academic discourse: Linguistic misunderstanding and professorial power. Stanford : Stanford University Press, 1994. 144 p.
10. Green B. The new literacy challenge / Literacy Learning : Secondary Thoughts. Vol. 7. № 1, 1999. P. 36–46.

REFERENCES

1. Vakulenko M. O. Osoblyvosti semantyky paronimiv i psevido synonymiv u naukovomu styli ukrainskoi movy. [Peculiarities of the semantics of paronyms and pseudo-synonyms in the scientific style of the Ukrainian language] *Visnyk KNLU. Serii «Filolohii»*. K. : Vydavn. tsentr KNLU, 2011. T. 14, № 2. S. 31–46. [in Ukrainian].
2. Honcharenko S.U. Ukrainyskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary] / za red. S. Holovko. Kyiv : Lybid, 1997. 373 s. [in Ukrainian].
3. HLavrynenko T.P. Akademichna hramotnist yak zasib formuvannia mizhkulturnoi komunikatsii. [Academic literacy as a means of forming intercultural communication]. *Stratehii mizhkulturnoi komunikatsii v movnii osviti suchasnoho VNZ* : zb. materialiv III Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kyiv, 21 bereznia 2017 roku). Kyiv : KNEU, 2017. S. 60–65. [in Ukrainian].
4. Natsionalnyi osvitno-naukovyi hlosarii. [National educational and scientific glossary] Kyiv : TOV «KONVIPRINT», 2018. 524 s.
5. Selihei P.O. Typy bahatoslivia v naukovykh tekstakh. [Types of verbiage in scientific texts]. *Ukrainska mova*, 2013, № 4. [in Ukrainian].
6. Semenoh O.M. Kurs «Akademichna kultura doslidnyka: yevropeyskyi ta natsionalnyi dosvid» u doktorskii pidhotovtsi. [Academic culture of the researcher: European and national experience" in doctoral training] *Innovatsiinyi rozvytok vyshchoi osvity: hlobalnyi, yevropeyskyi ta natsionalnyi vymiry zmin* : materialy VI Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii, (m. Sumy, 23–24 kvitnia 2020 roku). Sumy : SumDPU imeni A.S. Makarenka, 2020. S. 89–93. [in Ukrainian].

7. Ballard B., Clanchy J. Literacy in the university: An Anthropological approach in Taylor G., Ballard, B., Beasley V., Bock H.K., Clanchy J., Nightingale P. (eds) *Literacy by degrees*, Milton Keynes: Society for research in higher education and open university press, 1998. P. 88–102.

8. Baynham M. *Literacy practices*. London : Longman, 1995. 230 p.

9. Bourdieu P., Passeron J., De Saint Martin. *Academic discourse: Linguistic misunderstanding and professorial power*. Stanford : Stanford University Press, 1994. 144 p.

10. Green B. The new literacy challenge / *Literacy Learning : Secondary Thoughts*. Vol. 7. № 1, 1999. P. 36–46.